

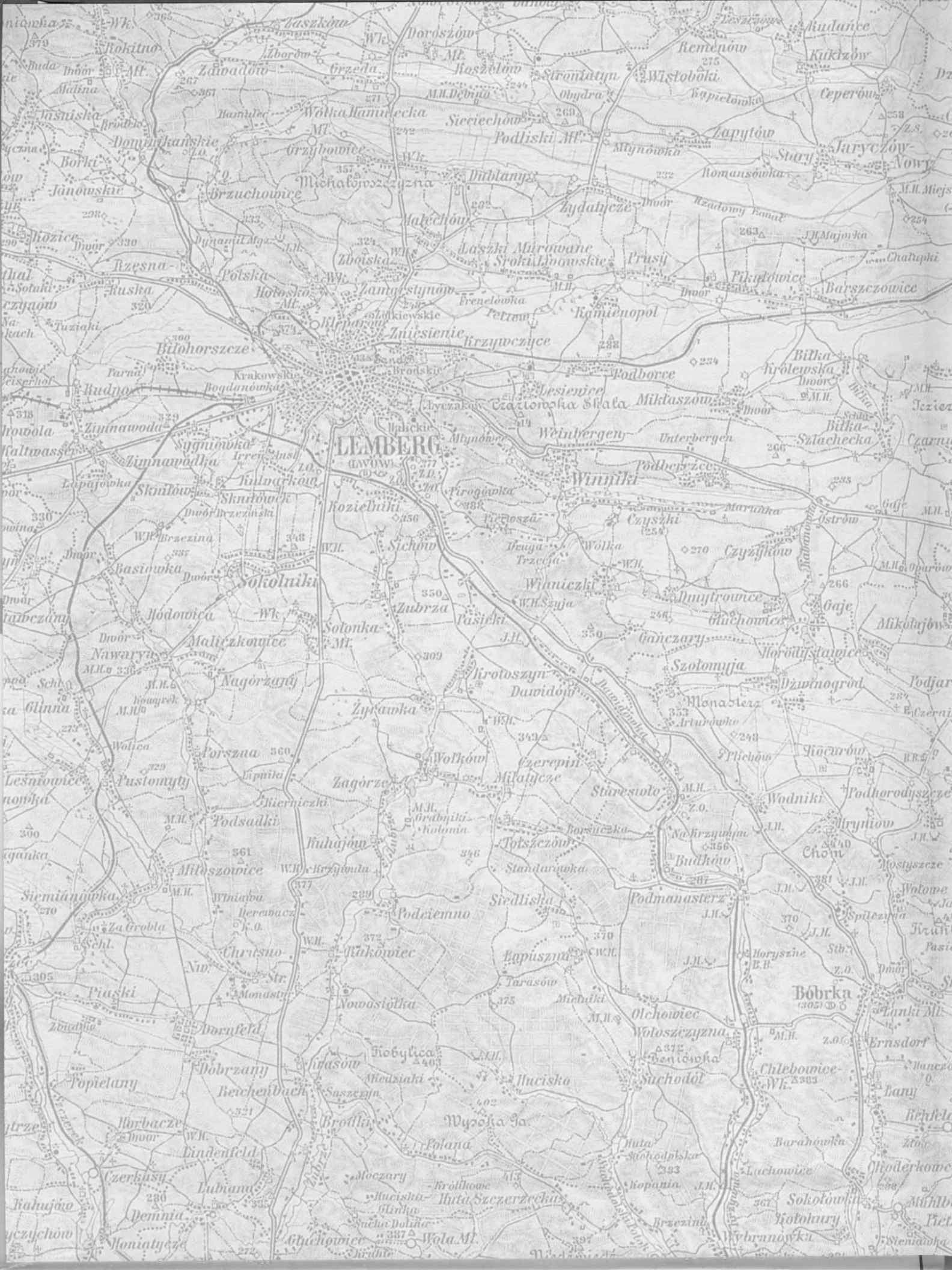
УКРАЇНСЬКІ ЛЕГІОНЕРИ

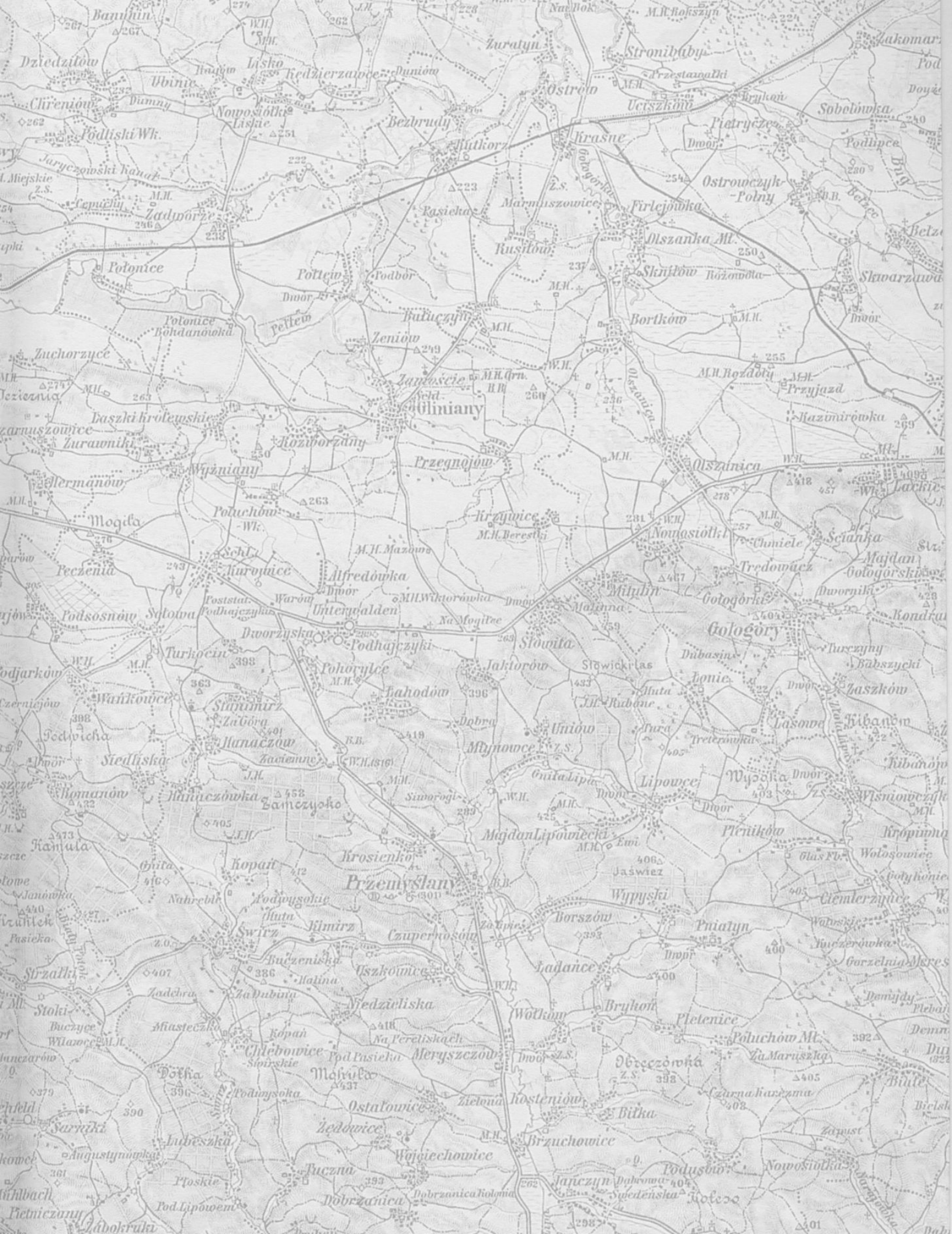

Іван Монолатій

ФОРМУВАННЯ
ТА БОЙОВИЙ ШЛЯХ
УКРАЇНСЬКИХ
СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ
1914—1918 рр.

Іван Монолатій
УКРАЇНСЬКІ ЛЕГІОНЕРИ
Формування та бойовий шлях
Українських Січових Стрільців
1914—1918

УДК 94(477)“1914/1918”
ББК 63.3(45Укр)6
М 77

Видання серії «MILITARIA UCRAINICA» здійснюється в рамках просвітницьких проєктів Центру соціогуманітарних досліджень ім. В'ячеслава Липинського.

Наукові редактори: *Кирило Галушко, Дмитро Адаменко*

Редактор: *Ірина Давидко*

Макет та комп'ютерна верстка: *Дмитро Адаменко*

Обкладинка: *Віктор Кузик*

Автор висловлює щире подяку Д. Адаменку та О. Мельнику за допомогу в підготовці книги.

Монолатій І.

М 77 Українські легіонери: Формування та бойовий шлях Українських Січових Стрільців, 1914—1918 рр. — К.: Темпора, 2008. — 88 с.: іл.
ISBN 978-966-8201-43-1

Книга присвячена першому українському національному військовому формуванню новітньої доби — Українським Січовим Стрільцям. «Український легіон» австро-угорської армії не лише брав активну участь у боях, але й став потужним осередком українського національного руху. Вперше у сучасній науковій літературі історія усусів подається на тлі багатого ілюстративного матеріалу, з описом одностроїв, спорядження та озброєння.

Видання розраховане на всіх, хто цікавиться історією України та Першої світової війни.

УДК 94(477)“1914/1918”
ББК 63.3(45УКР)6
М 77

© І. Монолатій, текст, 2008
© В. Заяць, ілюстрації, 2008
© Д. Адаменко, анотації, ілюстрації, 2008
© Центр ім. В. Липинського, 2008
© Темпора, 2008

ISBN 978-966-8201-43-1

ЗМІСТ

- 4** Переднє слово
- 6** Напередодні Першої світової війни
- 34** Утворення Легіону УСС
(серпень 1914 р.)
- 43** Бої за Карпати
(вересень 1914 — червень 1915 р.)
- 54** Бої на Поділлі
(червень 1915 — березень 1916 р.)
- 61** Від Лисоні до Конюхів
(1916—1917 рр.)
- 73** Після Берестейського миру
(лютий 1918 р.)
- 82** Післямова
- 84** Рекомендовано до читання

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Українські Січові Стрільці відкрили нову сторінку в славетному й водночас трагічному літописі боротьби за незалежність України. Це перша військова національна формація, яка у ХХ столітті виступила на захист українських соборних державних інтересів зі зброєю в руках. За словами відомого українського історика Івана Кедрина, *«суттєве значення СС-ів було і навіки залишиться в тому, що вони перші в новітній історії України були дужею зорганізованою силою, яка на правду, із сентименту й глибини свідомості, була поборницькою та свій всеукраїнський характер доказувала вогнем і мечем»*.

Українське Січове Стрілецтво відродило закладені українським козацтвом традиції збройної боротьби за національні інтереси, виробило власну ідеологію національного визволення, залучило до нього широкі верстви українського суспільства, збагатило українців новими духовними і політичними цінностями.

Українські Січові Стрільці стали першою національною збройною формацією, яка після понад двохсотлітньої перерви в історії української військовості заклала наріжний камінь у підмурівок національної армії й стала історичним передвісником сучасних Збройних сил України. Як військово-політична формація Українське Січове Стрілецтво зродилося в обставинах, коли українці за довгий час гніту та бездержавності пробудилися до боротьби за свої національні інтереси. Адже політизація українського суспільства в кінці ХІХ й на початку ХХ ст., створення численних партій різного спрямування, масовий культурно-освітній, господарський, спортивний і молодіжний рух у Галичині створили

необхідні передумови для збройної боротьби за українську державу. Такі можливості витворила діяльність українських товариств напіввійськового характеру — «Січ», «Сокіл», «Пласт», а також вибух Першої світової війни, яка фактично ознаменувала початок нового століття в історичному й політичному сенсі.

Бойова діяльність Легіону (пізніше — полку) УСС являє собою одну з найяскравіших сторінок збройної боротьби українського народу під час Першої світової війни і Визвольних змагань українців у 1917—1920 рр.

Славні ратні здобутки УСС започаткували стрілецьку легенду про соборну Україну. Готовність українських легіонерів до самопожертви в ім'я незалежної й соборної України стали для багатьох поколінь наших співвітчизників цінним дороговказом, який постійно надихав на боротьбу за звільнення своєї Батьківщини. Наочним виявом прагнення стрільців до об'єднання всіх земель України в єдину державу стало використання ними у своїй атрибутиці двох гербів: галицького — із зображенням лева і київського — із архангелом Михаїлом. Герб майбутньої самостійної соборної України мав поєднати давні символи: архангел Михаїл з мечем в одній руці та щитом, на якому зображено лева, — в другій.

За своїм кадровим складом і рівнем свідомості вояцтва Легіон УСС був справді елітарним формуванням: у кожній сотні було майже 70% громадсько-політичних діячів, адвокатів, педагогів, письменників, журналістів, митців, студентів. Військова старшина УСС завжди залишалася свідомою високого обов'язку, покладеного на неї Україною, дала справжні зразки надзвичайного героїзму і патріотизму.

Про героїчний шлях УСС написано чимало книг, зібрано багато документів, спогадів, речових матеріалів, що зберігаються в архівах, експонуються в музеях України та за кордоном. У своїй роботі автор не претендує на всеосяжність подачі фактичного матеріалу і висновків, однак, ґрунтуючись на працях сучасних дослідників, у лаконічній формі популярно розповідає про формування та бойовий шлях Українських Січових Стрільців. Автор сподівається, що ця розвідка популяризуватиме здобутки УСС серед сучасного українського вояцтва, громадськості та молоді, а також руйнуватиме старі «советські» стереотипи про український національно-визвольний рух.